

Ukrainoje toliau vykstant karui, vis dar neatsiranda jokių atokvėpio ženklų. Nors ir šiaurės Ukrainoje reikšmingai sumažėjo dislokuotų rusų pajėgų kiekis, visas spaudimas dabar tenka pietuose esančiam vienam iš paskutinių bastionų – Mariupoliui. Taip pat atsirado ir kalbos apie ten panaudotą cheminį ginklą prieš civilius, o į tokį veiksma prieš mėnesį vykstant NATO viršūnių susitikimui JAV pažadėjo atsakyti proporcingai. Net ir žiauriausiuose pasaulio karuose nusistovi tam tikros žiaurumo ribos. Aišku tik viena, kad civilizotos XXI a. šalies kariuomenės tikslas nebūna prievartauti, grobti turtą ir siekti išnaikinti kitą tautą. Nors ir taip akivaizdu, jog jokių būdu bet koks vienašališkai pradėtas karas nėra teisingas. Ar įmanoma suteikti efektyvią pagalbą Ukrainai be tarptautinių partnerių tiesioginio įsikišimo į karą?

Pastarųjų mėnesių diskusijos dėl ES taikomų sankcijų ir jų realiam poveikiui Rusijai palietė esminius bendrijos užsienio politikos principus. Dabar dauguma ES šalių lyderių suvokia, jog naujos sankcijos turi būti kuo platesnės ir kad dabar, kai kalbos eina apie energetiką, embargas turi būti totalus. Praeityje sankcijų taikymas tai pačiai Rusijai dažniausiai buvo selektyvus, ar tai buvo susiję su pilietinės visuomenės represijomis ar kitais tarptautinės teisės pažeidimais, dažniausiai atsakas nebūdavo visiškai simetriškas ar pajėgus paveikti Maskvos politiką. Todėl čia ir atsiranda klausimas – ar galima iš viso diktatorius „sugėdinti“ ir paveikti tokiais įrankiais? Ypač kai jie atrodo labiau tinkantys normatyvios politikos principais besivadovaujančioms šalims.

Šiuo metu yra būtina susitarti tarp ES 27 dėl sankcijų Rusijos energijos ir finansų sektoriams. Tačiau yra reikalinga ir bendra strategija dėl karinės paramos tiekimo Ukrainai, kadangi teikiant paramą sunkiąja ginkluote, reikšmingesnius rezultatus būtų galima pasiekti žymiai greičiau, negu kol įsigalės sankcijos. Visgi lyginant praeityje pradėjusias galioti ekonomines sankcijas Rusijai, atskaitos tašku galima laikyti 2014 m. Krymo aneksiją. ES pritaikytos ekonominės sankcijos paveikė rublio valiutos kursą, jam nuvertėjus beveik 100 proc. savo vertės lyginant su doleriu (panašiai kaip ir 2022 m. po vasario 24 d.). Tai trumpuoju laiku sumažino Rusijos perkamąją galią bei padidino infliaciją. Tačiau jau 2015 metais rublio kursas pradėjo atsigauti dėl griežtos Rusijos centrinio banko fiskalinės politikos kontroliuojant valstybės skolą bei nedidinant išlaidų, tai yra, dėl pasiruošimo galimoms sankcijoms dar prieš invaziją. Dabar yra puiki galimybė pasimokyti iš 2014 m. sankcijų trūkumų. Ryžtingas ilgalaikis spaudimas taikant embargą Rusijos finansų, energijos ir technologijų sektoriui turės ilgalaikį poveikį Rusijai ir jos pajėgumams kare.

Žinoma, pasiekti tokį susitarimą tarp ES 27 nėra lengva. Jau net ir šiomis dienomis Užsienio reikalų taryboje bandant tartis dėl ribojamųjų priemonių dėl naftos ir dujų taikymo, konkretaus susitarimo nebuvo rasta. Todėl valstybių narių politinės valios trūkumas išlieka

viena iš esminių kliūčių. Kalbant apie ES institucijų potencialą spręsti konfliktus staigiai ir vieningai, daug kam kyla dvejonų. Tačiau ar pakeitus balsavimo sistemą iš vieningos ir kvalifikuotą balsų daugumą iš tiesų ES narės sugebėtų susitarti geriau? Praktikoje tai reiškia, kad 55 proc. valstybių narių balsuoja „už“, apytiksliai 15 iš 27, arba kitaip – ne mažiau kaip 65 proc. bendro ES gyventojų skaičiaus. Jau 2020 m. Ursula von der Leyen pranešime apie Sąjungos padėtį ragino narėms rasti daugiau drąsos pereiti prie kvalifikuotos balsų daugumos sistemos žmogaus teisių ir sankcijų įgyvendinimo srityse.

Kalbant apie Europos Parlamentą, jis toliau išlieka radikaliai palaikantis poziciją dėl absoliutaus naftos produktų ir dujų embargo. Šią poziciją jis išreiškė ir vieningai balsavus už rezoliuciją dėl 2022 m. kovo 24–25 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadų, įskaitant naujausius pokyčius, susijusius su karu Ukrainoje ir ES sankcijomis Rusijai bei jų įgyvendinimu. 513 arba 9 iš 10 balsavusių parlamento narių palaikė rezoliuciją, kurioje mes aiškiai reikalavome griežčiausių sankcijų – Europai nustoti importuoti dujas ir naftą iš Rusijos bei visiškai atsisakyti ne tik „Nord Stream 2“, bet ir „Nord Stream 1“. Rezoliucijoje išdėstėme būtinybę išplėsti SWIFT draudimą, įtraukiant į esamą sąrašą daugiau Rusijos bankų, veiksmingai atskiriant nuo finansų rinkų. Rusijos diplomatinis atstovavimas ES narėse taip pat privalo būti sumažintas, kadangi jau ne vienerius metus atsiranda vis nauja informacija dėl šnipinėjimo. Todėl Europos Parlamente parama Ukrainai yra vienareikšmė, o tikslai sutramdyti Rusiją – ambicingi.

Visgi galima pritarti, kad užsienio politikoje ES trūksta daugiau drąsos, tačiau vykstant karui tai tampa ir narių moralės reikalu. Balandžio 12 d. V. Zelenskis vaizdo pranešime Lietuvos Respublikos Seimui iškėlė retorinį klausimą dėl Europos vertybinių pamatų ir ar jie netapo tik praeities relikvija. O mąstant apie šeštąją sankcijų paketą reikia prisiminti abejotiną efektyvumą (bent šiuo metu) praeitų penkių, tad kompromisas dėl dujų ar naftos yra privalomas, nes kitu atveju poveikis Rusijos ekonomikai vėl bus abejotinas. Reikia suvokti, kad Putinas bando parodyti, jog jis yra pasiryžęs atlaikyti didelį spaudimą, o tokio mes dar net nedarome. Jis toliau rizikuos ir laužys visas taisykles, kol mes, įstrigę normų ir taisyklių pasaulyje, bandysime rasti atsakymą. Autoritariniai režimai, priešingai nei demokratijos, neturi taisyklių. Reikia sutikti, kad Europa šiuo metu privalo daryti daugiau, nepasiduodant sankcijų srityje, tačiau ir valstybėms nuolatos teikiant sunkiąją ginkluotę.

Get real time update about this post category directly on your device, subscribe now.

[Subscribe](#)